СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 84. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 2-го травня 1944. No. 84. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, May 2, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПЛЯН ЗАГАЛЬНОГО ОБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДОРОВЛЯ

НЮ ЙОРК. — По радіо проголосив нюйорський посадник Фіорело Ля Ґвардія небувалий досі в Злучених Державах загальний плян обезпечення здоровля для всіх наемців, що не заробляють у рік понад $5,000. Плян не розроблений ще до найдальших дрібничок, але подає такі підстави: Треба заінкорпорувати в стейті Ню Йорку товариство, оперте на членах, котрі будуть діставати медичну поміч у всяких випадках, які лише можна передбачити. Плян передбачує виховання молоді на тиґієнічних підставах; лікарський догляд дома; шпитальну поміч, коли зайде потреба; навіть повну опіку матерям. Оплату за таку забезпеку мають платити по половині самі обезпечені і підприємці, в котрих наемці працюють. Оплата не повинна бути вища ніж 4 відсотки від платні. Її малиб платити примусово при виплаті заробітків і вона булаб зарахована при заплаті податку до цих видатків, що на них не накладається податку. Колиб плян принявся в стейті Ню Йорку, посадник Ля Ґвардія тої думки, що його буде можна поширити на всі стейти, як плян федерального забезпечення. Ля Ґвардія хоче ввести цей плян у життя вже з новим 1945. роком, а колиб до нової корпорації не приступили ґрупами члени різних орґанізацій, він хоче розпочати від міських наемців.

ВИЛИВИ МИСИСИПІ ПРИБИРАЮТЬ РОЗМІРИ КАТАСТРОФИ.

СТ. ЛУЇС (Мизури). — Більше ніж 6,000 родин опинилося без даху над головою, а більше ніж міліон акрів фармерської землі вже з весняними засівами опинилися під водою внаслідок виливу ріки Мисисипі на просторі 195 миль між містами Ст. Луїс і Каїро, Ілл. Всі простори, загрожені повінню, евакуе влада ще завдалегідь, а радіо остерігає що хвилини мешканців про загрозу. Серед загального нещастя ще й 100,000 вояків приміщених по таборах були хвилево загрожені виливом, але їх вратувала Прибережна Служба, кинувши всі вільні лодки в заляті водою сторони. Прибережні охоронні тами, побудовані проти виливу, пукли в околиці Гарисонвил і Валмейер у стейті Ілиной і це спричинило найбільше нещастя. Стан води в ріці Мисисипи досягає до 39.2 ступнів, отже лише півтори ступня менше ніж найбільший стан води, записаний ще в 1844. році.

ПОХОРОН СЕКРЕТАРЯ НАКСА.

ВАШИНҐТОН. — Похорони секретаря маринаркиФранка Накса, який помер в пятницю 28. квітня від удару серця, відбулися в понеділок на Арлинґтон Цвинтарі при співучасти великого здвигу народу, з повними военними почестями, за виїмком приписаних стрідів з огляду на военний стан.

70,000 ДОЛЯРІВ ДЛЯ РАБІНА ВАЙСА.

ШІКАҐО. — З нагоди 70-літньої річниці народин нюйорського рабіна д-ра Стефана Вайса, який був основником Жидівського Конґресу, відбувся пропамятний бенкет. У ньому взяли участь представники жидівських організацій і склали $70,000 в дарі за його патріотичну працю. Вайс виголосив промову вчасі обіду, а в ній пригадав, що перед 10 роками, коли він святкував 60-літню річницю народин, йому дали дар $60,000.

НОВІ СІЯМСЬКІ БЛИЗНЯТА.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — У Містечку Фініксвил недалеко Філядельфії, вродилися дві дівчинки, злучені одною кісткою. Мамою є Марія Стірлі, якої чоловік згинув перед двома місяцями, коли йшов до роботи в Нориставн, Па. У шпиталі сказано, що дівчата мають два серця, але один кормовий провід.

ВІДРОДЖУЮТЬ КОМІТЕТ „АМЕРИКА ПЕРША".

НЮ ЙОРК. — У бруклинськім центрі католицької організації Найтс оф Коломбус відбулося в неділю зібрання при співчасти півтретя тисячки людей, котрі заявилися за віднову комітету „Америка Перша" і за радіо-промови о. Чарлса Коглина з Дітройту, з його критикою проти інтернаціоналізму в якійнебудь формі. Учасники заявилися теж за ізоляцію Америки після війни.

ПАЙКОВІ ПРИГАДКИ НА ТИЖДЕНЬ.

НЮ ЙОРК. — Бюро Адміністрації Цін пригадує: Три червоні пайкові значки входять в ужиток кожної другої неділі. Вони важні при закупні мяса, масла, товщів, сира, риби в бляшанках, і випаруваного молока. Кожний пайковий значок має вартість 10 точок — Сині пайкові значки в книжечці 4. на закупно городини й зупи в бляшанках входять саме в ужиток і будуть важні на неозначений час. Пайки на цукор ч. 30 і 31 є важні на все.

Католики ставляться критично до советської поїздки Орлеманьского

ВАШИНҐТОН. — Довкруги поїздки до Советів американського священика польського походження, о. Станислава Орлеоньского, сплелася велика сітка здогадів та спекуляцій. Вона збільшилася ще й тому, що з Москви наспіли вісти про великий розголос цієї поїздки в советських ґазетах. Після авдієнції Орлеманьского в Сталіна, газети подали спільну фотографію Сталіна з Молотовом і Орлеманьским та наголовки аж на дві колюмни. Такий розголос у Советах звичайно зарезервований для міжнародних достойників. Ґенеральний секретар організації „Нешенел Кетолик Велфер Конференс", монсіньор Михайло Реді, виголосив з цієї нагоди критичну промову на сніданню після спільного причастя однієї католицької орґанізації, а крім цього ще видав до преси заяву. Він назвав поїздку й приняття о. Орлеманьского Сталіном як „політичну бурлеску, виставлену на сцені і керовану спосібними советськими аґентами". Він теж схарактеризував її як „найсмішнішу пропаґанду, яку досі зручні советські аґітатори сипали цілими пригорщами в Злучених Державах".

Покликуючися на московську оповістку, що Орлеманьскі відвідав формації польської армії в Москві, монсіньор Реді заявив, що „як священик о. Орлеманьскі був би зробив ліпше, колиб був дістав дозвіл вишукати і відбути конференції з польськими священиками, що від 1939 р. запроторені на Сибір та в інші сторони Советів. ...Як інші подібні місії до Советів, так і ця не має нічого спільного з релігією. Багато з нас, що старалися від стейтового департаменту дістати дозвіл на поїздку до Росії для поважних священиків, хотіліб знати, яку то правдиву ролю відограв наш уряд в цьому представленню. Тому, що стейтовий департамент заявляє, що пашпорт для о. Орлеманьского був виданий на жадання заприязненої советської держави і що Совети вважають політичних біженців з Польщі за своїх громадян, чи наш уряд, на прохання міліонів громадян, видасть тепер приязне потвердження на пашпорти, видані в Росії для священиків і епископів, увязнених в Росії, щоб вони могли прибути до Злучених Держав та зажити чотирма свободами. ...Викликує неґодування вістка, про Советські методи ошуства і замішання. Усі боряться за справедливість, правду і приличність, а лише одна Росія хапається політики й тактики, яка розділяє наші сили в їх зорганізованім поході до перемоги й ліпшого світу".

ДРУГЕ ЧИСЛО БЮЛЕТЕНЯ КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

НЮ ЙОРК. — Старанням Українського Конґресового Комітету вийшло друге число „Юкрейнієн Амерікен Аферз Булетин" за місяць травень, 1944., зредаґоване Степаном Шумейком. Число обіймає 32. сторінки великої чвертки і містить статті на біжучі теми.

Американці заповідають народам Европи, що день їхнього визволення уже недалекий

ЛОНДОН. — Роберт Е. Шервуд, директор заморського відділу американського Офісу Военних Інформацій, отворив Американську Радіову Передачу на Европу радіовою вступною промовою, якою заповів півдбитим народам, що день їхнього визволення „вже не є далеко віддалений". Ще сказав, що вже незабаром радіові передачі ось тих визволених Аліянтами народів зможуть передавати їм правду, а не ті німецькі брехні, що вони їх тепер змушені слухати. Шервуд звернувся ще з окремим словом до підпольних акцій, дораджуючи їм ждати на сигнал, доперва тоді починати діяти.

МОСКОВСЬКА „ПРАВДА" ДОМАГАЄТЬСЯ НЕГАЙНОЇ ІНВАЗІЇ

МОСКВА. — Комуністична „Правда" пише, що многі в Англії та Америці дивуються, чому Аліянти зволікають з інвазією Европи. Часопис каже, що Совети „виконали свої зобовязання вповноті", що німецька армія дістає від них удар за ударом, та що саме тепер найдогідніша пора, щоби вдарити на Німеччину з заходу, бо Совети підготовили ґрунт для інвазії як під військовим, так і політичним оглядом. Теж кажеться, що Аліянти мають досить сили, щоб розпочати інвазію.

ПРО-СОВЄТСЬКІ НАСТРОЇ В ФРАНЦІЇ

АЛЬЖИР. — Гаролд Календер, кореспондент часопису Ню Йорк Таймс, пише, що з тих інформацій, які він добуває від різного роду французів, требаб вносити, що французи є далі за републиканську форму правління, але не оглядаються уже на Англію та Злучені Держави як ті сили, з якими їм в будучности прийдеться найбільш рахуватись. Зате зачинають думати в своїй політичній орієнтації в такий спосіб, що „одинокою дійсно великою потугою" — є Совети. Теж думають, що не треба розбивати Німеччини, бо вона може ще придатись як „противага російському комунізмови і англійсько-американській силі".

СТАЛІН ПРО ОФЕНЗИВУ ПРОТИ „РАНЕНОЇ БЕСТІЇ"

ЛНОДОН. — В травневім приказі маршал Сталін, як подає Юнайтед Прес, візвав, щоб приступити до спільного російсько-американсько-британського удару в цїли розторощення Німеччини. Він теж візвав народи Мадярщини, Румунії, Болгарії та Фінляндії скинути свої уряди та здатись на ласку Аліянтів. Теж подякував Злученим Державам і Британії за здержання німецьких сил в Італії й матеріяльну допомогу. Сказав, що „ранена бестія" себто німці, ще далі є небезпечними, хоч тепер ніби поховались.

ПІДГОТОВКА ДО ІНВАЗІЇ ЕВРОПИ. — На образку бачимо америкаських вояків, десь в Англії, що відбувають військові вправи. Бачимо, як вийшли з моря на сушу і відразу заняли боеві позиції. Кожний вояк мусить точно знати, що йому робити. Це придасться, коли буде даний сиґнал до рішального бою і властивої інвазії території, що є під націстами.

ПОВІТРЯНА АЛІЯНТСЬКА ОФЕНЗИВА ДАЛІ В ПОВНІМ РОЗМАСІ

ЛОНДОН. — Передінвазійний повітряний наступ Аліянтів уже триває 14 днів і не маліє, а постійно збільшається. В чотирнадцятім налеті на ворога, що відбувся минулої неділі брало участь 3,000 літаків, британських і американських, що нищили головно в Франції летунські поля, залізничі комунікації й прибережні укріплення, себто те, що є найголовніше, коли мати на увазі інвазію. Бомбардовано околиці Па де Кале, Ліону і Клермон Феран в полудневій Франції. Американські втрати виносили тільки два бомбери і чотири бойовики.

БЕРЛІН ВЕСЬ У ПОЛУМЯХ.

Згадати треба і за суботнішний налет на Берлін, бо фотографії виявляють щойно тепер величезну шкоду, нанесену і так уже поторощеній німецькій столиці. Який це був налет пізнати найкраще по тім, що берлінська радіова стація заповіла, що не буде функціонувати продовж 10 годин. Збомбардовано, між іншим, новий будинок летунського міністерства, осідок маршала Германа Ґерінґа. Як подає шведська газета, то багато мешканців переплатило життям цікавість приглядатись з вулиць аліянтському бомбардованню з повітря. Та не обійшлося при тому успіху і без втрат, що були доволі поважні. Американці втратили в суботу 63 бомбери і 14 бойовиків. Втрати ворога величезні. Тільки три американські Літаючі Фортеці, що бомбардували Берлін, стверджують, що вони знищили 22 німецькі бойовики.

ДИМ ТАМ, ДЕ БУДУВАЛИ СЛАВНІ НІМЕЦЬКІ ДИРИЖАБЛІ.

З Берна, Швайцарія, доносять, що з міста Фрідріхсгафен, де будовано славні Цепеліни, вже нічого не остало. Тільки сунеться дим з пожарищ. Це є те все, що тепер видно з сусідної швайцарської сторони. Всьо знищене до тла наслідком постійних аліянтських бомбардовань.

СТО ТИСЯЧ ТОН БОМБ ЗА ОДИН МІСЯЦЬ.

Скільки шкоди завдано Аліянтами Німеччині та її сателітам в останньому часі, можна пізнати по тому, що на протязі минулого місяця скинено на ворожі позиції 100,000 тон бомб. Тепер уже певно стверджено, що за чотири дні бомбардувань у лютім знищено цілковито 4 з 16 найбільших німецьких фабрик, сім тяжко ушкоджено, а три лекше. Теж знищено 381 ворожих літаків в повітряній боротьбі, а 548 на землі.

Американці знищили 1,300 німецьких літаків.

Ґен. Дулітл подає, що на протязі квітня Американська Восьма Повітряна Сила сама одна знищила 1,300 німецьких бойовиків, а це є більше ніж Німеччина може випродукувати тепер за цілий місяць. Це знов означає, що заки Аліянти зачнуть інвазію на суші, то німецька повітряна сила буде зведена майже до безсилля.

ЯПОНЦІ НАТИСКАЮТЬ У КИТАЮ.

ЧУНҐКІНҐ. — Минулого тижня збільшені японські сили розпочали весняну офензиву в провінції Ангвей, яких 200 миль на полудневий схід від Ченгчов. Китайцям поспішили в допомогу американські летуни ґен. Стилвела.

З АКТИВНОСТИ В НОВІЙ ҐВІНЕЇ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В НОВІЙ ҐВІНЕЇ. — Обстрілювано Вакде Айленд, недалеко Голяндії, в Нідерляндській Новій Ґвінеї. Атаковано з повітря з американських бомбовиків, при рівночаснім обстрілюванню збоку американських кораблів з моря.

СОВЄТСЬКІ ЛЕТУНИ В ЛАТВІЇ.

ЛОНДОН. — Комунікати з Москви подають про бомбардовання советськими летунами Ідріци на границі Латвії. Ця місцевість має бути важним німецьким залізничим вузлом. Позатим цема ніяких особливих новин з советсько-німецького фронту.

ЗАТОПЛЕНО КАНАДІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

ЛОНДОН. — В Англійськім каналі прийшло до морської сутички між двома канадійськими та німецькими контрторпедовцями, при чому знищено німецький контрторпедовець та завдано ворогови інші поменші втрати, але й втрачено теж канадійський контрторпедовець Атабаскан.

ВБИТІ ПОЛЬСЬКОЮ ПІДПІЛЬНОЮ АКЦІЄЮ.

ЛОНДОН. — Польське міністерство военних інформацій проголосило що польська підпільна акція виконала присуди смерти на полк. Отона Грунвальда та Сергія, виленського митрополита, відомого з свого ворожого відношення до Советів. Грунвальда вважали поляки одним з найлютіших націстівських гестаповців.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

І опозиція за єдність

Нюйорський губернатор Томас Дюї виголосив у четвер на зборах союзу американських ґазетярів промову про заграничну політику Америки, і американські ґазети по всему краю дали їй багато місця. Вносити з того можна, що вони приписують цій заяві більше значення, ніж приписували би звичайно стейтовому ґубернаторови у справі, про яку він має так мало рішучого голосу, що навіть якби ґубернатори всіх 48 стейтів одноголосно за щось заявилися, то й тоді вони такої справи вирішити не могли би. Заяві нюйорського ґубернатора одначе ґазети дали такий широкий розголос тому, бо в ньому добачують майже зовсім певного кандидата Републиканської Партії на уряд президента Злучених Держав. У тому випадку Дюї не говорив тут властиво як Дюї, а як Републиканська Партія, а може й як найближчий американський президент.

З того, що Дюї має бути речником Републиканської Партії при найближчих виборах, виходило би, що він мав би говорити як провідник опозиції. Він мав би виступити з критикою політики теперішнього уряду та подати іншу думку про ведення порушеної справи. У цьому випадку йшло за заграничну політику краю, отже й бесідник повинен би виступити з інакшим пляном ведення заграничної політики краю. Тимчасом цього в промові Дюї властиво нема. Є там щоправда деяка критика ведення заграничної політики президентом Рузвелтом, але критика не відноситься до сущних точок цеї політики. В сущних справах Дюї властиво піддержує політику президента Рузвелта.

Передусім промова Дюї є розчаруванням для тих, що хотіли би бачити якесь розєднання між великими державами. Як хто ждав, що опозиція поведе якусь опозицію проти Росії, то промова Дюї була для нього розчаруванням. Дюї заявився за „солідні взаємини", між Злученими Державами, Великою Британією, Совєтською Росією й Китаєм. Він видно хотів би співпраці великих потуг не тільки для досягнення перемоги, але й для розбудови мира й запобіження війнам. Щобільше, Дюї немовби ставить нам за примір совєтський уряд. Мовляв, це „твердоголові, реалістичні провідники". Дюї радить і Злученим Державам дивитися твердо на міждержавні справи, і тому він остерігає Америку, що без сили не можна не тільки добитися повної перемоги в війні, але й не буде можна удержати мира так, як цього вимагають американські інтереси.

Промова Дюї є отже властиво не виявом опозиції до федерального уряду в заграничній політиці. Америка є одна цілість, принаймні на стільки це можна вносити з висловів речника більшости партії опозиції.

Що думають вояки?

Від довшого часу доводиться читати в американських ґазетах багато про те, чим живе американський вояк, себто якими думками та ідеалами. Пишуть про це різні воєнні кореспонденти, говорять про це відпоручники А. Ч. Хреста, різні політики, а теж і самі вояки, як приїзджають а відпустку.

Це зовсім природне явище. Особливої ваги набирає воно доперва тоді, коли з такими розмовами чи спостереженнями лучиться такі заключення, які можуть декого трівожити, коли іде про ведення війни і справу нашої вигри. А такі заключення роблять ті, що накликують до негайних перемін у нашій пропаґанді, себто вимагають переведення наших вояків в тому напрямі, щоб вони знали добре, за що бються, за які ідеали. Бо так виходилоб, що коли, наприклад, нам не ведеться добре на воєнному фронті в Італії, то вина в тому та, що американський вояк не має відповідного запалу. А не має тому, бо ніби не знає, за що бєдься, за які ідеали. І через те ніби зацікавлений головно в тому, щоби чимскорше домів вернути.

Що кожний вояк думає про те, щоб війна скінчилась якнайскорше, та щоб він якнайскорше здоров вернув на рідну землю і до рідної хати, то так є не тільки з американським вояком, але з кожним вояком у всіх арміях і на цілому світі. Особливо, коли мати на увазі такого вояка, для якого війна вже тягнеться роками.

Та це для вояка тільки один бік справи. Другий і важніший є такий: з чим і як вернути домів?

Ось те останнє повинно нас тепер найбільше обходити. А коли іде про американського вояка, то всі згідно стверджують, що він хоче в першу чергу якнайскорше скінчити в Европі з Гітлером, а на Пацифіку з Японією, а потім доперва якнайскорше домів вертати. Не чути ні одного голосу, з якого виходилоб, щоб американський вояк думав, що треба війну залишити, чи годитись з ворогами. Навпаки, є загальне бажання ворогів цілковито поконати.

Так чогож більше бажати?

Те, що думають вояки про повоєнний лад в краю і в світі, чи те, що вони про це не думають, є цілком інші справи. Це вже дуже складні речі. Їх навіть тяжко провірити в такий спосіб, щоб можна з певністю сказати, що вояки так думають, чи зовсім не думають. Тому і не треба прикладати дуже великої ваги до цього, що про це передає той чи інший кореспондент. Найважнішим є для нас наставлення нашого вояка до ворогів, з якими ми у війні. А це наставлення є здорове і під тим оглядом нема найменшої причини до якихсь побоювань.

А це є те, про що нам у теперішній хвилині найбільше ходить, бож стоїмо перед інвазією Европи.

Проф. Микола Чубатий.

Що большевики розуміють під поняттям „Україна"?

Що це є історичний матеріялізм большевиків?

Большевизм та цей новий лад, що його большевики завели у східній Европі, а також в Україні, це цілком інший світ від нашого. Інший є у них спосіб розуміння основних понять, інші цілі та завдання громадянства чи народів від наших. От для прикладу — большевики та ціла комуністична доктрина виходять зі засади, що немає людської душі, немає теж духових вартостей, а матерія є усім; про все в світі в історії рішають тільки матеріяльні справи.

Немов фільософією большевиків є так званий історичний матеріялізм, який каже, що в історії людей та народів не рішали інші справи (на приклад духові), але виключно матеріяльні. От візьмім для прикладу слова Шевченка: „За честь, за віру та за волю, за славу Вкраїни..." Всі ми, українці, сотворені на образ і подобіє Боже, розуміємо, що ці слова означають, що боремося за національну українську честь та гідність, що боремося за свободу для віри наших батьків, за волю людини, а проти всяких обмежень матеріяльних, соціяльних і духових. Як результат всього того — ми боремося за славу України, за це, щоб Україна мала рівне місце між другими народами світа. Боремося за це, щоб не позволити опоганити слави наших предків.

Для большевиків-комуністів немає того всего, крім одної соціяльної волі, й то тільки від приватних панів. Большевики є за те, щоб мужик чи робітник був вільним від панщини приватного пана, але не мають нічого проти панщини державної, якою завідує комісар. Натомісць всі прочі поняття національної гідности, свободи віри предків, слави нації та пошани для традиції, минулого, у большевиків не істнують, бо вони говорять, що в історії людства тільки матеріялізм (з відси назва історичний матеріялізм) відгравав ролю; все проче це в них видумки буржуїв для затуманювання простих людей. Такою видумкою буржуїв є предківська віра, національна честь, традиція предківська, тощо. Все це мовляв повидумували пани, щоб при помочи таких то неістнуючих духових вартостей панувати над масами простого люду.

Це все очевидно є неправда Неправда тому, що простого чоловіка зводить большевизм до стану скотини, без духових вартостей. Проста людина немає мати — по думці большевиків — ніяких духових потреб віри, духової свободи, привязання до традиції предків, тощо. Річ природна це все противиться цілій історії українського народу. Відомі прецінь в історії людства війни та вікові боротьби за ідеали. Зокрема український нарід вів раз кріваву то знов безкровну боротьбу, але вперту боротьбу за свою віру, свою мову та народність.

Большевицькі поради для немоскалів та для москалів.

Виходячи з такого заложення, для большевиків нарід не істнує як щось стале та постійне. У большевиків нині істнує нарід як ґрупа людей, що говорить тою самою мовою але за кількадесяток літ може й перестати істнувати. Коли немає духових вартостей „чести та слави Вкраїни" — як писав Шевченко, то по думці большевиків і український нарід може перестати істнувати за кілька десяток літ, коли виховається нове покоління. Інша справа, чи це їм може вдатися, але так є, що вони до того прямують.

Згідно з тим теж наладнане виховання української молоді. **Большевицька українська школа** поставила собі засаду, що вона **має бути тільки українська мовою, але соціялістична змістом, себто інтернаціональна, не — національна змістом.** Значиться, що в Україні має вчитися дітей українською мовою, але неукраїнського змісту. В теорії говориться, що зміст науки має бути соціялістичний та інтернаціональний, але в дійсности є інакше.

Способи навчання дітвори в Московщині та в Україні поучують, що ці туманні засади поставлені тільки для обдурювання українців та інших неросійських народів. На Московщині дуже пильно дбають, щоб культивувати память героїв московського народу як Святого Александра Невського, князя Димитрія Донського, і царя „Петра Великого, буржуїв князя Пожарського і воєводу Миніна. За щож їх кажуть славити та про них памятати? Чи може за будову соціялізму, чи за боротьбу в обороні простого чоловіка? Ніколи в світі, це все національні московські герої, що будували потугу Московщини аж до нинішних часів, до російської червоної імперії включно, очевидно потом та кровю теж простого московського чоловіка. Соціяльно це були буржуї першої кляси, що мали під собою сотні панщизняних холопів або й таки були творцями ще дущих панщизняних тягарів простолюдина. Там кажуть „н а ц і о н а л ь н у честь та славу" Московщини починати; не-москалям, між ними й українцям, кажуть на свою честь, віру і славу Вкраїни забувати.

Школа, кажуть большевики в Україні, змістом має бути соціялістична, тільки мовою українська. А соціялістична, то значить така, яка йде по наказу з Москви. То значить українською мовою вчать про Святого Александра Невського, князя Пожарського, гнобителя України Петра В. та про інших московських буржуїв. Большевики сподіються, що так вихована українська молодь по десятках літ як виросте перестане думати і боротися — За честь, за віру та за волю, за славу Вкраїни.

Україна, це полуднева територія Росії.

Чимжеж тоді стане Україна без людей з українською честю, вірою та без національної традиції? Стане звичайним територіяльним поняттям, кавалком землі з бездушним населенням, випраним „з націоналізму", як к а ж у т ь большевики, себто стане звичайною провінцією Росії. Україна стане тим, чим є стейт Ню Джерзі чи стейт Каліфорнія у Злучених Державах Америки. В російському розумінню стане провінцією з таким самим народом, перенятим почитанням Петра Великого, Катерини II. та інших гнобителів — чести віри та слави Вкраїни.

Річ природна, большевики знають, що це не так легко осягнути. Тому стараються раз страшними переслідуваннями, то знов туманним вживанням слів Україна та український з одного боку приспати чуйність українців, а заразом, за кордоном, ширити про большевицький світ баламуту. Особливо тепер, користаючи з цього, що всі славлять народи в Совєтах та їх геройських синів, що так хоробро бються з націстівськими наїздниками.

От читаєте в Америці: Перша Українська Армія, друга, трета, і так дальше, їмже ність числа. — Думаєте, що це українське військо й українська команда; хай буде й червоне, але українське. Та в Совєтах перша українська армія, це перша армія, що бореться в провінції Росії, що зветься Україною, тому й українська. А вождами тих армій ґенерали Жуков, права рука Сталіна, Ватютін, Толбухін та інші москвичі. Був вправді вірний малорос Тимошенко, але десь зник.

Для заграниці та некритичних українців є от Українська Академія Наук, але в Росії вона називається урядово Академія Наук УССРепублики. Це академія тої території, що зветься Україною. Українською, ані складом вчених, ані духом, а тепер вже навіть і мовою — вона не є. Це радше така національно-мішана наукова установа, що працює на це, щоб Україна перестала бути нацією, а стала правдивою територією.

Хто нагорі та хто надолині в нинішній червоній Україні.

Недавно прийшла до Америки большевицька пропаґандна фільма „Україна в огні". Варто її побачити. Але гільки тому, хто вміє критично дивитися на цю поневолену Україну. Ідеольоґічно там свідомо витворена духова саламаха. Там є й Шевчекко, є й Хмельницький, є й ґубернатор Хрущев. Та й образи Сталіна як з неба кілька разів являються. А при тім всім часті оклики: Україна живе! Та певно, що живе, але як живе. Видно націстичні варварства і трагедію. Але й видно, як перед війною працюють на буйних ланах колхозів української родючої землі панщизняні хлопи, самі українці, та невідомо чого скачуть в радости як в лихорадці. Психольоґічного узасаднення їх радости не має, бо це ті українські чорнороби, що є надолі, а хто є нагорі?

Начальство над ними — самі москалі. От по московськи промовляє професор харківського університету; до речі університету „у к р а ї н с ь к о ї держави". Являється там як дідич над рабами - колхозниками москвич Хрущев, ґубернатор України. Як дух над цею „українською державою" уноситься змосковщений грузин Сталін. Невідомо тільки, чого той чорноробочий цілується з тим паном ґубернатором Хрущевом; чи з вдячности за ярмо? Та це вже так зроблено для заграничної пропаґанди. Подивіться на цю фільму та читайте не пропускаючи — ніже титли, ніже тією коми — як писав Шевченко. А тоді побачите німецьке варварство, а заразом відчуєте і ту траґедію, що її схопив Шевченко, говорячи про те, ким український нарід закутий і за що. Тоді й зрозумієте, що то значать у большевицькій дійсности слова: Україна, українці, український.

АНАСТАЗІЯ Г. БІЛОВУС

КАТРУСЯ

Оповідання з давної минувшини.

(До друку зредаґував Ол. Луговий).

9)

— Підойдино сюди, дівчино, — звернувся до невільниці по українськи.

Дівчина вилізла з кутка. Чуючи свою мову з уст старшини — кинулася до його ніг, благаючи охорони. Уявляла собою жалюгідне видовище зневіря й забитости. Селим сказав їй встати. З природи доброго серця, він думав забрати невільницю до себе. Трохи з співчуття до неї, а потрохи й тому, щоб вдіяти приємність Катрусі.

— Я беру дівчину з собою — заявив бабі по турецьки. — Скільки жадаєш за неї?

— Я її не продам. Мені самій потрібна робітниця. Стара вже, не здужаю. В мене роботи багато — забелькотала знов товстуха.

— Скільки жадаєш за неї? — згірдливо повторив Селим.

— Я не продам... — почала було баба. Селим взяв дівчину за руку й мовчки повів з ятки. Баба кинулася за ними.

— Достойний пане, достойний пане! Пожалійте! Я не можу залишитись без невільниці.

— А бити, і може голодом морити можеш? Не продаєш, то я відбираю її у тебе за знущання, кораном заборонені. В останнє питаю, скільки жадаєш, кривдити тебе не хочу.

— Пятьдесять рупій — сказала баба.

— Ти заплатила за неї двадцять.

— Так, але я вигодувала її, навчила працювати. Вона працює як віл, — раптом почала вихвалювати дівчину баба. — Де я за двадцять рупій знайду таку іншу робітницю?

— Двадцять рупій, або нічого, — твердо сказав Селим.

Баба кричучи погодилася. Одержавши заплату вернулася, щось невдоволено муркочучи. Але рада була і такому зворотови справи; інший не дав би їй ні одної рупії, а вона заробила цілих десять.

Їдучи верхом у посілість Селим довідався, що дівчина зветься Марією. Її попередня господиня зовсім не туркиня, але жидівка. Вона обманула Селима, бо рік тому купила її у якогось татарина за десять рупій, а не за двадцять. Селим засміявся:

— Нічого дивного, що обманула. У Туреччині існує таке переконання, що один грек обдурить десять турків, один армянин — десять греків, а один жид обдурить десять армян. Нічого нового отже. Я готовий був заплатити і тридцять рупій...

Приїхавши, Селим повів Марію до Катрусі. Сказав, що дарує дівчину їй на пригадку прожитого року. Приміщено дівчину з жіночою прислугою, й поволі вона стала відживати. Зразу дивувалася новим, так незвичайним для неї умовам невільничого життя, що нічим того невільництва не пригадувало. Їй пояснили, що вона не невільниця більше, бо тут, у паші невільників нема, а є слуги і робітники. Пояснили, що лише один паша є властивим турком, та й він до українців прихильний...

Слуги походили з усіх країв української землі. В полон вони попали давно, ще в часах воєн з турками. Були такі, що захоплені в ясир півдикими ногайцями, та були й такі, що, як і Катруся, схоплені гайдуками й перепродувалися з рук у руки, аж дісталися до Осман-паші. Були вони людьми вже старшими, зжилися з неволею й чужиною, так, що в Україну їх не так то вже і тягло, тай ні до кого було туди вертатись. Виїмком була набута Селимом Марія. Її, молоду і звинну, призначили до обслуги Катрусі, як лише дівчина трохи обжилася.

XI.

Слуги, та й сама Катруся цікавилися Марією, звідки дівчина походить і як у Туреччину попала, однак її не силували. Ждали, поки вона сама, без прохання, розповість про себе. Знали, що в полоні вона не довго, не більше трьох літ, отже знала, як під цю пору живеться в Україні. Потрохи дівчина принагідно стала оповідати.

Росла вона сиротою. Мати вмерла при породі, а батько, що мав зимівник десь у східній частині Запорізького Великого Луґу, загинув без відома у часі татарського нападу на запорізькі оселі, коли їй було ледви пять літ. Зісталася сама з старою бабунею, батьковою матірю. Найшла їх у зимівнику козацька ватага, перевезли на Слобідщину. Там взяв її до себе козацький сотник, бо бабуня в скорому часі вмерла.

Сотник був заможною людиною. Отаманував у козацькій оселі на границі з татарським степом, на річці Кринці. Осель поблизу не було, тож село обсипано валами і міцним частоколом з дубів, з вежами для гармат і бойців. Виїзджаючи в поле, кожний брав з собою і шаблю і рушницю. І в полі побудовано невеликі вежі для сховку перед татарами. Так само завжди на побудованих у полі вижках перебували вартові.

Казали люди, що сотник походив з давних сіверських боярів, та не витримав польських порядків, і втік сливе з усім селом сюди на вільні, безпанські землі.

(Дальше буде).

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

Голяндці приготовляють німцям криваву купіль

(ОНА). — Американський тижневик „Коліерс" напечатав пересланий з Лондону панною Гелгорн артикул про підземну Голяндію, в якім говориться, що там росте підземний рух, та що голяндці приготовляють окупантам відплату. Між иншим панна Гелгорн передає, що в Голяндії виходить ряд підземних газет. Редактори підземної преси в Голяндії не хотять, щоб їхні еміґранти й втікачі в Лондоні пересилали їм статті до нелеґальної преси, а самі пишуть їх, і то в такім дусі, що не тільки Голяндія, але й ціла повоєнна Европа, на їх думку, довинна бути інакша, як була перед війною. Наприклад, вони хотять, щоб голяндське королівство перетворилося в союз білих, жовтих і брунатних народів з рівними правами й обовязками.

Редактори підземної преси в Голяндії широко дискусують політичні і суспільні питання і часто звертаються до голяндських біженців в Лондоні не за еміґрантськими статтями, а за матеріялом, за фактами на основі яких, вони самі пишуть артикули. Наприклад, голяндські редактори звертались до Лондону за ориґіналом пляну Беверіджа, за текстом Московської угоди, за повним змістом промов президента Рузвелта, тощо. Діставши все те в руки, голяндські публіцисти й провідники підземного руху спільно обговорюють міжнародну політичну ситуацію і укладають пляни на будуче. Одна з підземних ґазет, „Гасло", помістила недавно передовицю про те, як голяндці повинні заобезпечити себе по війні від злиднів, як переможні держави повинні перешколити німецьку молодь, щоби забезпечити світ від повторення того страшного кровопролиття, яке має місце тепер. Голяндці знають німців ліпше як інші і вже заздалегідь плянують зневтралізувати їхню войовничість і спасти будучі покоління від такого нещастя, яке ми тепер переживаємо. Одна з підземних газет пише, що німецька держава стала тепер міжнародною проблемою і повинна бути розвязана в такий спосіб, щоби німці вже не могли більше викликати світову війну. Газети часто критикують несправедливий політичний і суспільний лад, та піддають думки, як можна світ зробити кращим і ліпшим.

Голяндські біженці в Лондоні оповідають, що окупанти жорстоко переслідують поневолений нарід і знущаються над голяндцями в такий спосіб, що люди втікають куди хто може. Особливо молодь, яка не може дивитися, як німецькі жандарми постійно нищать, вимордують і винищують голяндський нарід. Молодь втікає закордон, головно до Швайцарії, Еспанії і Португалії, щоби відти дістатися до Англії. Буває й так, що хлопці і дівчата перепливають з Голяндії до Англії човнами, але це більш небезпечно, бо німецькі патрулі часто їх запопадають і стріляють.

В Лондоні істнує клюб голяндських втікачів, до якого можуть належати тільки ті люди, які втікли з Голяндії в часі німецької окупації. Вони оповідають, що націсти дотепер вислали до Німеччини 419,000 голяндців на примусові роботи, що 20,000 голяндців німці розстріляли на місці, що депортували з Голяндії 120,000 жидівського населення, що вивезли кудись 6,500 голяндських студентів, та що 20,000 членів голяндської армії находиться в концентраційних таборах.

Далі скитальці оповідають, що як німці вивозили з Голяндії жидів, то місцеве населення устроювало демонстрації з прапорами і написами „Віддайте нам наших жидів". Пізніше, коли німці забрали по містах ліпші ресторани і понаписували на вікнах, що жидам вступ заборонений, то чесні і поважні голяндські громадяни однозгідно бойкотували такі місця і йшли їсти там, де жиди їли.

Націсти вже так вілися голяндцям в шкіру, що нарід не тільки ненавидить їх, але плянує пімсту за нанесену йому окупантами кривду. Голяндці певні того, що німецькому пануванню прийде конець і приготовляють їм криваву купіль. Кожний член підземної орґанізації має заховану зброю, а хто такої немає, бо не мав спромоги в німців такої „потягнути", то він має власноручну зброю. Голяндці нетерпеливо чекають того дня, коли зможуть масово вийти на вулицю і задемонструвати свою силу і бажання волі та помсти над здеґенерованим ворогом. Ба не тільки над ворогом чужинцем, але й над своїми власними зрадниками, що втративши честь і сумління, помагали націстам обкрадати свою рідну батьківщину і тероризувати та вбивати своїх рідних братів і сестер. Як скінчиться війна і Голяндія стане вільною, то зрадникам в Голяндії добра не буде.

НОВИЙ ГИМН РОСІЇ

В останні роки совєтська Росія захоплювала світ чимось „надзвичайним" і неймовірним.

Пішов для світу в забуття Комінтерн, звились імператорського зразку старшинські нараменники (золоті пагони), за які революційна робітнича армія земла зі світу десятки тисяч людей. Відразу почали щиро молитись та вибірати єпископів, патріярха. Наділено 16 народів „зовсім вільними" республиками і т. д.

Неймовірні події! А світ, добідуючись про ті новини, оплескував бистроумних законодавців та дивувався спритові народів Росії, які уміють так скоро читати звідомлення про великі події й травити їх. Поза кордонами Росії одні українці недовірливо похитували головами й ціділи крізь зуби „щось воно не те-е"...

Новий гимн совєтського союзу. А ось зовсім вільні 16 республик! А де ж їхні гимни? — спитає недовірливий українець.

Нім їх породить неіснуючий Комінтерн, дозволимо собі оглянути покищо спільний гимн „свобідних" республик", яких замісць того, щоб дістали вони окричану свободу, навіки збила докупи „велика Русь".

Ще 3. січня з Москви повідомлялось про авторів нового гимну і навіть якихсь російських композитор в Торонті чув його по радіо й записав. „Русскій Голос" подав його відбитку і Дж. Гіббоус написав про авторів нового гимну й про саму подію в тому часопису, як про щось надзвичайне. Та й не диво! На конкурс гимну написано 225 композицій. Написав навіть і Шостакович. А це не хтобудь! Його музикою годують тепер Америку й Канаду, пісні сплетено з цареславним „Слався, слався наш русскій Цар, Господом даний нам Цар Гасудар"...

Перед першою світовою війною співали те „Слався" з примусу, як потім Інтернаціонал.

Імперіялістична політика Московії, як бачимо, виявляється в усьому. 16 республик навіки обєднана „Велікая Русь" і щоб імперіялістичний похід скріпити традицією, всунули в гимн цареславний настрій від „Слався".

Чи ж не обєднання? Зовсім так само „приєднали" й Україну до Москви. Взяли її душу, вивернули її, як схотіли й закричали над нею некоронованому володарю імператорське „Слався"...

Такий новий совєтський гимн. Хто зуміє відчитати його текст і музику; той буде знати ціну „свобідним" республикам і всім великим словам, що ними безперестанку бомбує світ Москва.

Українці добре її знають. Починають пізнавати її поляки й чехи. Зазнають добродійств від неї й інші. — („Новий Шлях").

П. П. М.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ПОЛЬСЬКУ ПРОПАГАНДУ В АМЕРИЦІ.

В Америці, як заємо, є люди, що походять з різних національностей. І кожна з тих національностей може рахувати на американців, якщо іде про те, щоб звідси з Америки боронити якусь добру і справедливу справу. Тому, коли американські поляки боронять Польщу перед Гітлером, чи польської незалежности, то в тім нема нічого дивного. Кожній чесний американець піде з ними, бо Америка пішла до війни теж і за напад Гітлера на Польщу. Та вже цілком що іншого, коли американські поляки взялися обороняти неправду і насильство, себто те, щоби Польща знову забрала між иншим теж і українські землі. Ось та американсько-польська пропаганда за Галичиною і Львовом виглядає на щось таке, коли над тим добре застановитись, що кого Бог хоче покарати, то йому розум відбере. Бо таки так виглядає, що польські політики цілком потратили розум, а американські поляки ідуть за тими нерозумними політиками.

До Львова не має права ні Гітлер, ні Сталін, ні Міколайчик, чи хто там з польських політиків і верховодів. Це є і буде українська земля. Поляки хай краще думають, як вратувати Краків і Варшаву, а американські поляки хай їм в тому помагають. Тоді це буде добре й справедливе.

А. Шандровський,
Куртис Бей, Мд.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВІДЗНАЧЕННЯ ІНДІЯНИНА.—Ернест Чилдерс, 27-літній поручник американської армії, чистокровний індіянин з Брокен Аров, в Оклагомі, дістає конгресу почесну медалю від генерала Діверса, команданта американських військ на Середземному морю. Чилдерс самий під ворожим огнем розбив два скорострільні гнізда, що били по його батальйоні.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ДІТРОЙТ, МИШ.

Ювилейний концерт У. Н. С.

Вже від довшого часу йшли між Союзовцями Дітройту приготовання до належного відсвяткування 50-літнього ювилею Батька Союзу. Вибраний Ювилейний Комітет старався заздалегідь про все, щоб свято випало достойно. Забезпечено відповідну салю й передумано програму; запрошено славного співака М. Голинського і два місцеві хори. Навіть ціну білетів встановлено таку низьку, щоб ніхто не міг вимовитися недостачею фондів. На свято до Чадсі Гайскул Одиторіум прибуло в неділю 2. квітня поверх 600 гостей і вони будуть мати памятку - спомини на ціле життя. Ще рано відправлено у всіх 3 українських церквах богослуження за померших членів У. Н. С., а концерт розпочався в 3 год. сполудня відспіванням американського гимну Українським Національним Хором „Думка" під управою І. Атаманчика. Цей хор остав на сцені вчасі, коли вступну промову виголосив голова комітету, Максим Головчак, який між иншим візвав приявних повстанням з місць віддати честь помершим членам і піонірам У. Н. С. Він теж покликав гр. Івана Іванчука перейняти на себе ролю майстра церемоній, почім за вказівками цього йшла точка за точкою. Отже хор „Думка" відспівав „Страшний Суд" і „Гей там на горі, там женці жнуть", а тому, що публиці незвичайно припав до вподоби спів цього хору, то хор відспівав ще одну надпрограмову точку. У часі другого виступу відспівав теж знамените хор „Думка" пісні: „Гей, ну хлопці до зброї" і „Журавлі", а на загальне бажання ще й наддаток. Третій раз виступив хор „Думка" при закінченню з цілою вязанкою українських народних пісень, а по цій точці виголосив кінцеве слово гр. І. Іванчук.

Коли мова про хори, то Дівочий Хор під управою панни Андрусевич зовсім достроївся до хору „Думка" і знаменито виконав свою частину програми. Цей хор добуває собі щораз більше признання в громаді завдяки талановитій диригентці, вихований у свідомій Союзовій і патріотичній родині.

З музичною точкою виступила молоденька Надя Дячун, членка від. 292. У. Н. С. із фортепіяновим сольом на загальне вдоволення приявних.

З добре складеними й гарно виголошеними деклямаціями виступили Союзові діти. В першій частині віддеклямувала Петруся Зола, членка від. 94. вірш „Витай нам Батьку", у честь Батька-Союзу; в другій половині Михась Тиро, теж з 94. відділу виголосив вершик, спеціяльно складений на 50-літню річницю Союзови.

Коли йде про музичну сторону, то найбільшу увагу публики прикував своїм артистичним виступом сердечно витаний артист Михайло Голинський. У першій частині програми він відспівав три пісні, а в другій „Мені однаково", „Чорна хмара в полонині" і надпрограмово „Бувайте здорові друзі мої". Йому вірно акомпаніювала на фортепіяні наша талановита панна Андрусевич. Його виступ залишиться в памяти громади надовго.

З привітом в імени посадника міста Джеферіса прибув симпатичний м-р Джанс, которого належно випровадив на сцену гр. Іванчук, а публика подякувала йому належно оплесками. Після другої появи хору „Думка" вийшли на сцену покликувані поіменно майстром церемоній гр. Іванчуком урядовці всіх відділів У. Н. С. з Дітройту й околиці. Як вони засіли на почесних місцях, тоді виголосив ювилейну промову гол. секретар Українського Народнього Союзу, Дмитро Галичин. Він добре сказав, що хто хоче зрозуміти теперішність У. Н. Союзу, мусить наперед вглянути в його минувшину і представив цю минувшину приявній публиці так зручно, що кожен мав цілу Союзову картину перед очима. Згадав наш промовець не лише про світлі моменти і про працю перших Союзовців, але теж не закривав і труднощів та недостач, як в минувшині, так і в теперішности, як от факт, що українська громада Дітройт не приєднала в ювилейним році тільки членів, кільки від неї треба надіятися. Закінчив закликом, щоб усильною працею надігнати те, що занедбане.

Після головної промови відчитано привіти від Українського Центра і від Українського Культурного Осередка.

В іншій точці програми привітала в англійській мові дітройтську Союзову громаду головна радна Геновефа Зепко з Акрону, а перед другим виступом арт. Голинського промовив гол. радний Павло Дуда з Виндсор, з Канади. Він згадав, що Канада, це край будучности для діяльности У. Н. С. і там зорганізовано вже 24 відділи У. Н. С.

Серед настрою піднесеного музичними та вокальними точками, промовцями й привітами, добігав концерт до кінця. Коли ж по кінцевім слові гр. Іванчука хор „Думка" приготовився до відспівання українського гимну, то вся публика зрозуміла, що вона одна велика родина й стоячи співала гимн разом з хором і його диригентом.

Не від річи буде згадати, що після концерту відбулося скромне гостинне приняття для гостей і відділових урядників в Українськім Народнім Домі, де доповіджено до кінця програм, та що не було нагоди на концерті.

Д. Д.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ І РЕДАКЦІЇ „СВОБОДИ"

Для справного і скорого полагоджування листування, в справах, що відносяться до редакції і адміністрації, просимо всіх читачів адресувати всі листи на імя „Свободи". Адресовані листи на імя которогонебудь редактора, чи урядовця, спричиняють не потрібну проволоку в полагодженню справ.

НІМЕЦЬКИЙ НАРІД БОЇТЬСЯ ІНВАЗІЇ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — До одної з шведських пристаней приплило двох данських втікачів, які оповідають, що наслідком систематичних американських повітряних рейдів, до Данії прибуває велике число німецьких воєнних збігців. Є це переважно люди з промислових міст, які втратили надію на спокійне життя і шукають притулку в Данії. Вони виглядають перепуджені і як тільки появиться над містом якийбудь літак, німці автоматично кидаються на землю, або вибігають на вулицю і гістерично кричать: де є криївка?

В розмові німці дуже скромні на слова, але як розговоряться, то видко, що їм тепер прикро, що Німеччина запалила світ, бо видять, що Гітлер програє. Старші німці дуже жалують, що націсти пустилися на схід здобувати землі, бо Совєтський Союз завеликий, щоб Німеччина могла його покопати. Але, кажуть, що тепер вже запізно про це думати.

Німці говорять між собою дуже обережно і стараються не образити владу. Але зайде мова про найближчу рідню або про втрачених на фронті синів, то вони вибухають плачем і безстримно ридають. Є між ними такі, що вже втратили на фронті два або й три сини.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ЦЬОГОРІЧНА ПИСАНКА НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

Минулими роками йшли збірки на писанку Рідній Школі та на інші патріотичні потреби. Цього року з нагоди Великодня збирайте на працю Українського Конгресового Комітету в Америці. Збірки належить пересилати на адресу:

UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 721, Church St., Annex, New York 8, N. Y.

Чи будемо опаковувати предмети при закупах?

Коробки, паперові торби, папір до пакування й завивання вже належати до річей, які як вам здається, незабаром щезнуть з прилюдного вжитку. Так вам лише здається. Це може тому, що ви думаєте, що так воно повинно статися. Коли так, то будьте готові: Всі згадані предмети до пакування можуть щезнути до пів року!

Потреба й вимоги армії ростуть безупину. Отже армія може зажадати всього паперу для себе, а з тим і предметів, вироблюваних з паперу. Головно армія потребує тяжкого паперу, отого шарого грубого паперу, що його звичайно вживаємо до завивання предметів. Так званий коругований папір, що то так легко з нього виробляти пудела для опаковування, теж дуже пригожий для армії. Таксамо й паперові торби, що їх дістаємо в крамницях з харчами — „ґросерниях".

Матеріял для виробу пакункового паперу зменшено до одної третини.

Це станеться тому, що матеріял на виріб пакункового паперу, „пейпер полп", на підставі наказу Воєнної Продукційної Ради зменшений до одної третини цієї продукції, яка була в нас ще в р. 1942. Внаслідок цього будемо мати такий стан на паперовім „полі": Кількість паперових торбів і паперу до завивання вже в другій четвертині 1944 року буде на 11 відсотків менша, ніж була в першому чвертьроці теперішнього року, а на 23 відсотків менша, ніж була в подібнім чвертьроці минулого року. Припаси паперу вже тепер є найнижчі в історії продукції паперової маси, хоч як фабриканти паперу заходять, щоб заздалегідь забезпечитися перед недостачею робітників при виробі цього матеріялу. Дрібні крамнички роблять від себе всякі можливі старання, щоб догодити покупцям. Вони зберігають вживані паперові коробки („контейнерс"), кажуть приносити вживані торби, або просто кажуть: „Купіть собі вже тепер добру торбу з лінолію, щоб ви могли забирати закуплені речі!" Треба признати, що така акція не є безуспішна. Великі департаментові крамниці можуть повеличатися, що вони заощадили папір до пакування на цілі сотки тонів. Деякі такі крамниці мають навіть окремих робітників, що ходять по передмістях, де живуть багатші люди і ті робітники визбирують пудела висилані з їхніх крамниць при доставлюванню краму домів.

Друга департаментова крамниця пішла ще дальше: Вона маркує при пакуванню краму, що це пуделко належить до неї, і коли „трок" доставить крам у пуделку, візник має випакувати крам, а пуделко привезти назад до крамниці. А як не було власника дома, то візник лишає крам, де призначено, але наліплює на опакуванню осторогу, що відбере це опакування при своїй наступній поїздці в ті сторони. Коли б власник закупленого краму не хотів звернути пуделка, тоді крамниця, не доставить йому більше краму до хати.

Зрештою пересічний покупець вже є свідком цього, як наприклад крамниця з обувою продає покуплені черевики, але затримує в себе пуделка, в якім це взуття було опаковане. Таксамо вже й убрання продають вам без пуделок, до яких ви досі привикли і звичайно викидали по випакуванню, так, начеб це були відпадки з харчів. Це діється просто тому, що фабриканти обуви жадають від своїх відборців — малих крамниць, щоб вони не продавали взуття з пуделками, а затримували їх в крамницях і відставляли їх до фабрики, скоро лише прийде достава свіжого краму. Таке саме діється з доставою харчів у пуделках до крамниць, з доставою горівки до ресторанів, при посилках біля до крамниць і інших доставах.

Поміч Воєнної Продукційної Ради.

Не треба легковажити зазивів федеральних та стейтових бюр, головно Воєнної Продукційної Ради. Вони взивають хазяйки, щоб були від себе готові на всякі несподіванки. Вже тепер чуємо апелі, щоб хазяйки постаралися за кошики чи трівкі торби до ношення закуплених предметів. Коли хазяйки до цього пристосуються, влекшують теж працю крамничників, бо не треба їм тратити часу на завивання та пакування. Деякі „ланцюхові" харчеві крамниці тримають в себе на продаж такі торби для хазяйок по низькій ціні. А це причиняється не лише до вигоди, але це є теж і школа ощадности. Осьтак, напр. фабриканти паперу обчисляють, що в Злучених Державах є 34.8 міліонів родин, що кожного дня вживають паперових торбів. Коли кожна родина дістане лише одну торбу менше на день, значить в папері менше півтори унції, тоді на кожних 24 годин заощадить цілий край 3,267, 612 фунтів паперу. Велика цифра, неправда?

ДАЛЕКО ВІД ДОМУ.—Пенсилвенійська залізниця наймає тепер багато-секційних робітників з мексиканського стейту Халіско. Робітники вчилися своєї роботи з книжок, писаних по еспанськи. Вони звичайно працюють одіті мексиканським звичаєм у „серапе", з великим „сомбрером" на голові.

ПОЛЬСЬКІ ДИПЛОМАТИ У ВАШИНГТОНІ — НЕВДОВОЛЕНІ.

ВАШИНГТОН, (ОНА). — Польські дипломати у Вашингтоні невдоволені з того, що англійський уряд обмежив свободу рухів дипломатам в Лондоні, та що заборонив пересилати тайні рапорти. Дотепер було так, що кожна амбасада чи посольство в Лондоні мали окремий умовлений код, яким пересилали до своїх урядів звіти, чи повідомлення. Але тому, що незабаром буде інвазія європейського континенту, англійський уряд заборонив дипломатам пересилати звіти умовленою мовою. Мають це право тільки Совєтський Союз і Злучені Держави і дипломати британських доміній.

Польська амбасада у Вашингтоні дуже образилася такою постановою англійського уряду і каже, що це несправедливо. Польські дипльомати кажуть, що вони мають таке саме право як дипльомати совєтські, а англійський уряд повинен це знати і трактувати їх нарівні з дипльоматами великих держав. Поляки говорять, що вони вже зробили відповідний протест проти такого несправедливого трактування і повідомили про це англійського амбасадора у Вашингтоні, лорда Гелифакса, як і департамент стейту.

Польські дипльомати заявляють, що Англія повинна би знати, що польський уряд в Лондоні є так би мовити, на воєнній стопі з Совєтським Союзом, тому польська амбасада у Вашингтоні мусить мати право порозуміватися з своїм урядом в Лондоні умовленою мовою, якої ніхто більше не знає.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

І. М. Порт Грифит, Па. — Початок Дня Матери приписують Анні Джарвис з Філядельфії. Вона видвигнула цю справу в своїм місті і запропонувала, щоб святкувати день матери. За її спонукою проголошено другу неділю місяця травня, а це було 10. травня 1908 року, як День Матери. Стейт Пенсилвенія урядово проголосив в 1913 році, щоб кожна друга неділя травня була святкована як День Матери, а опісля пішли за цим прикладом і інші стейти. В році 1914. конгрес Злучених Держав окремом актом з 8. травня уповажнив президента, щоб він признавав другу неділю травня як День Матери в цілій Америці. У Філядельфії завязалося Товариство Міжнародного Дня Матери, яке своєю агітацією довело до цього, що майже всі культурні народи світу вводили в себе День Матери.

ТАРЗАН, ч. 963. Вигляди на нову виправу.

Власне в мент, як гармата мала вистрілити, великі слони вдарили на повз.

Як гармата вистрілила, не роблячи нікому ніякої шкоди, залізна потвора звалилася в пропасть.

З цілої моторизованої валки осталися тільки два троки.

„А що робити з тими троками, то я вже знаю", сказав Слим з усміхом.